

Als de protesten toenemen, kan Mubarak ten val gebracht worden. Een interview met Midden-Oosten deskundige Gilbert Achcar.

Gilbert Achcar (59) werd geboren in Senegal en woonde tot 1983 in Libanon. Tegenwoordig is de socialist en anti-oorlogsactivist professor aan de London School of Oriental and African Studies.

In Arabië breidt de volksofstand zich verder uit. Het nieuwe brandpunt is Egypte waar de regering sinds gisteren de toegang tot internet blokkeert en de politie met scherp schiet. Is de situatie vergelijkbaar met Tunesië?

GA: Nee, in Tunesië was de ontwikkeling van de beweging een spontaan proces en verspreidden de protesten zich als een olievlek over het land. In Egypte is de situatie anders: de protesten daar worden georganiseerd door een politieke oppositie. De protesten keren zich niet alleen tegen het regime van president Hosni Mubarak maar ook daartegen dat deze zijn zoon zijn opvolger wil maken.

Bestaat er daarnaast ook onvrede over het verloop van de parlementsverkiezingen in november en december?

Voor de verkiezingen van december 2005 hoefde de toenmalige Amerikaanse president George W. Bush druk uit op Egypte om in ieder de schijn van democratie te bewaren. Als gevolg daarvan stond het regime in Caïro de Moslim Broeders, de sterkste oppositiebeweging, toe om 88 zetels te winnen. Werkelijke vrije verkiezingen zouden de fundamentalisten ongetwijfeld veel meer zetels opgeleverd, misschien zelfs een overwinning. Maar de verkiezingen van het afgelopen jaar liet Mubarak op dezelfde manier organiseren als voor 2005. Het resultaat was dat de Moslim Broeders nu nog maar enkele afgevaardigden hebben.

Welke rol speelt de sociale toestand van de bevolking in de protesten?

Van 2006 tot 2009 zag Egypte de grootste stakingsgolf in zijn moderne geschiedenis en sindsdien zijn de sociale spanningen in het land nauwelijks afgenomen. Mubarak maakte de vergissing te denken de geest weer in de fles te kunnen krijgen door de oppositie verder in de hoek te drukken – in plaats daarvan kwam het tot een explosie. Het voorbeeld van Tunesië heeft daarbij natuurlijk een rol gespeeld.

Uit welke groepen bestaat de Egyptische oppositie?

In eerste plaats zijn er de Moslims Broeders. Daarnaast zijn er liberale krachten met als kopstuk de

voormalige directeur van het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA), Mohammed El Baradei. Mubarak heeft deze winnaar van de Nobelprijs voor de vrede niet toegestaan zich kandidaat te stellen voor de parlementsverkiezingen. Onder El Baradei's supporters zijn veel linkse nationalistenvindende hem het meest geloofwaardige niet-religieuze alternatief vinden. Hij geniet veel aanzien in Egypte en in de voor dit jaar geplande parlementsverkiezingen had hij goede kansen.

En meer progressieve krachten?

Er bestaat een uiterst linkse beweging die het spectrum beslaat van communisten tot de restanten van Nasser's pan-Arabische nationalisme – maar deze heeft weinig invloed. Daarnaast is er een nieuw links, ontstaan uit de sociale bewegingen van de afgelopen jaren. Deze stroming staat echter nog in de kinderschoenen. Voor het eerst in de recente geschiedenis zijn er ook onafhankelijke vakbonden naar voren getreden. Als het sociale protest aansluiting kan vinden met een echte politieke oppositie, kan dat tot een omwenteling leiden als in Tunesië. Maar zo'n moment is in Egypte nog ver weg.

Wie steunt Mubarak nu nog?

Sinds de staatsgreep van de 'Vrije Officiëren' onder leiding van generaal Ali Mohammed Nagib en kolonel Gamal Abdel Nasser koning Faruk I ten val bracht is het leger het werkelijke machtscentrum in Egypte. Mubarak komt ook uit het leger – hij was een luchtmachtgeneraal. Zijn zoon, Gamal Mubarak, die hij graag zou zien als zijn opvolger, is echter een bankier. Voorlopig zal het leger zich nog terughoudend opstellen. Als het protest echter verder groeit, kan het leger Mubarak laten vallen of hem tenminste ertoe bewegen de macht niet aan zijn zoon over te dragen.

Hoe dan ook, we zien op het moment van Tunesië en Egypte tot Jemen en Jordanië een golf van protest welke uit de onderste lagen van de samenleving voortkomt. Dat geeft hoop!

Dit interview verscheen eerder in de Duitse krant Junge Welt.